

16/19

irizpena

Euskadiko dokumentu-ondareari eta artxibo-sistemari

Legearen aurreproiektuari buruzkoa

Bilbon, 2019ko azaroaren 6an

CES
EGAB

Consejo Económico
y Social Vasco

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

I. AURREKARIAK

2019ko urriaren 3an, Kultura eta Hizkuntza Politika Sailaren idazki bat sartu zen Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordean, Euskadiko Dokumentu Kudeaketa Integralaren eta Dokumentu Ondarearen Lege-aurreproiektuari buruzko txostena eskatzeko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen maiatzaren 17ko 8/2012 Legearen 3.1.a) artikuluan ezarritakoaren arabera.

Lege-aurreproiektua da, eta Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak ez ezik, Eusko Jaurlaritzako Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak ere landu du, Euskal Autonomia Erkidegoko Autonomia Estatutuaren 10. artikulua 17., 19. eta 20. ataletan emandako eskumenak baliatuz. Horren arabera, EAEk eskumen eskusiboa du kulturaren arloan, eskumen eskusiboa ondare historiko, artistiko, monumental, arkeologiko eta zientifikoaren arloan, eta EAEk bere gain hartzen du Estatuak ondare hori esportazioaren eta espolioazioaren aurka babesteko ezartzen dituen arauak eta betebeharrak betetzea, eta eskumen eskusiboa du Estatuaren titulartasunekoak ez diren artxibo, liburutegi eta museoaren arloan. Testuak indargabetu egiten ditu Euskal Kultura Ondareari buruzko uztailaren 3ko 7/1990 Legearen III. tituluko VI. kapitulua, dokumentu-ondareari buruzkoa, eta IV. tituluko I. kapitulua, artxibo-zerbitzuei buruzkoa. Bere helburua da erantzuna ematea, gizarte digitalaren testuinguruan, dokumentuen kudeaketa integralak planteatuta dituen erronkei, antolamendu artxibistiko egokitua eta sendoa behar baitute.

Urriaren 3an, lege-aurreproiektua helarazi zitzaizen Kontseiluaren Osoko Bilkurako kide guztiei, beren proposamenak eta iritzia bidal zitzaizkien, eta Gizarte Garapenerako Batzordeari helarazi zitzaizkien, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Funtzionamenduari buruzko Erregelamenduan ezarritakoaren arabera. Gizarte Garapenerako Batzordea 2019ko urriaren 25ean bildu zen lan-bilkura batean, irizpen-aurreproiektuaren proposamen bat eztabaidatzeko, eta irizpen-proiektua ematea erabaki zuen. Euskal Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Osoko Bilkurara igorri zen, 2019ko azaroaren 6an, eta aho batez onartu zen.

II.- EDUKIA

Euskadiko Dokumentu Kudeaketa Integralaren eta Artxiboen Lege Aurreproiektuaren testuak honako hauek ditu: zioen azalpena, 61 artikulua sei titulutan banatuta, bi xedapen gehigarri, xedapen iragankor bat, xedapen indargabetzaile bat eta hiru azken xedapen.

Zioen Azalpenak, lehenik eta behin, artxiboen antolaketaren bilakaera historikoari heltzen dio, gaur egunera iritsi arte, trantsizioko egoera batean baikaude, non artxiboek zuten zaintza-eta jagoletza-funtzioa, ondare historikoari lotutakoa, zabaltzen joan baita, dokumentuen biziklo integrala kudeatu arte, sortzen edo jasotzen diren unetik suntsitzen diren arte, edo haien kontserbazioa, duten balio iraunkorragatik. Etengabe hazten ari da paperezko dokumentazioaren sistemetatik eta formatuetatik oso bestelakoak diren sistemetan eta formatuetan sortutako eta gordetako informazio elektronikoa, eta desagertu egiten da.

Orainsu arteko dokumentuen eta artxiboen kudeaketa ondare historikoari lotuta zegoen, eta dokumentu-ondarea horren atal bat zen. Hala ere, Administrazioaren jardueraren aurrean pertsonak dituzten eskubide eta bermeen araubidearekin eta administrazio-prozedura erkidearekin ere lotuta dago.

Zioen Azalpenean, ondoren, lege-ekimena zer estatutu-oinarri juridikotan sartzen den zehazten da, Gernikako Estatutuaren 10. artikuluko 17., 19. eta 20. zenbakietan zehaztuta, eta, barne-mailan, erakunde erkideen eta foru-organoen arteko eskumen-banaketan.

Azkenik, Zioen Azalpenak Aurreproiektuaren helburua adierazten du, hau da, gizarte digitalaren testuinguruan, dokumentuen kudeaketa integralak dituen erronkei erantzutea, artxibo-antolaketa egokitu eta sendoa behar baitute. Jarraian, arauaren egitura azaltzen du, bai eta zioen azalpenari amaiera ematen dion laburpena ere, tituluz titulu.

Xedapenak

Lege aurreproiektuaren xedapenak honakoak dira:

ATARIKO TITULUA

1. artikulua.- *Xedea*
2. artikulua.- Aplikazio-eremua
3. artikulua.- Definizioak

I. TITULUA. TITULARTASUN PUBLIKOKO DOKUMENTUAK ETA ARTXIBO PUBLIKOAK

- 4.- artikulua.- Titulartasun publikoko agiriak
5. artikulua.- Titulartasun publikoko dokumentuen betekizunak
6. artikulua.- Titulartasun publikoko dokumentuen kudeaketa
7. artikulua.- Dokumentuak kudeatzeko programa
8. artikulua.- Kargu Publikodunen agiriak
9. artikulua.- Sektore publikoko erakundeen dokumentuak, erakunde horiek azkentzen direnean edo haien eskumenak azkentzen direnean
10. artikulua.- Zerbitzu publikoen emaileek sortutako titulartasun publikoko dokumentuak
11. artikulua.- titulartasun publikoko dokumentuak baloratzea eta hautatzea
12. artikulua.- Artxibo publikoak

13. artikulua.- Artxibo-sistema publikoak
14. artikulua.- Artxibo-sistema publikoen eginkizunak
15. artikulua.- Artxibo publikoetako langileak
16. artikulua.- Artxibo-zerbitzuak kontratatzea

II. TITULUA. EUSKADIKO DOKUMENTU ONDAREA

17. artikulua.- Euskadiko Dokumentu Ondarea
18. artikulua.- Euskadiko dokumentu-ondarea deklaratzeko prozedura
19. artikulua.- Euskadiko Dokumentu Ondaretik kanpo uzteko prozedura
20. artikulua.- Lehentasunez erosteko eta atzera eskuratzeko eskubidea
21. artikulua.- Euskadiko Dokumentu Ondarearen inbentarioa

III. TITULUA. EUSKADIKO ARTXIBOAK

22. artikulua.- Euskadiko Artxiboen Sistema
23. artikulua.- Euskadiko Artxiboen Sistemaren Zuzendaritza
24. artikulua.- Euskadiko Artxiboen Sistema kudeatzen duen organoa
25. artikulua.- Euskadiko Artxiboen eta Dokumentu Ondarearen Kontseilua
26. artikulua.- Euskadiko Artxiboen eta Dokumentu Ondarearen Kontseiluaren osaera
27. artikulua.- Euskadiko Artxiboen eta Dokumentu Ondarearen Kontseiluaren funtzionamendua
28. artikulua.- Euskadiko Dokumentuak Balioesteko, Hautatzeko eta Eskuratzeko Batzordea
29. artikulua.- Euskadiko Dokumentuak Balioesteko, Hautatzeko eta Eskuratzeko Batzordearen osaera
30. artikulua.- Euskadiko Dokumentuak Balioesteko, Hautatzeko eta Eskuratzeko Batzordearen funtzionamendua
31. artikulua.- Konfigurazioa eta osaera
32. artikulua.- Euskal Autonomia Erkidegoko Sektore Publikoko Artxibo Sistemaren Zuzendaritza
33. artikulua.- Euskal Autonomia Erkidegoko Sektore Publikoko Artxibo Sistemaren Kudeaketa Zerbitzua
34. artikulua.- Kudeaketa-artxiboak eta artxibo zentralak
35. artikulua.- Euskal Autonomia Erkidegoko Sektore Publikoaren Artxibo Orokorra
36. artikulua.- Euskadiko Artxibo Historikoa
37. artikulua.- Toki-erakundeen artxibo-sistemak

38. artikulua.- Komunikabideen mankomunitatea

IV. TITULUA ARTXIBO PRIBATUAK

39. artikulua.- Artxibo pribatuak

40. artikulua.- Euskadiko Dokumentu Ondarea osatzen duten artxibo pribatuen titularren eskubideak eta betebeharrak

41. artikulua.- Artxibo pribatuak sustatzea

V. TITULUA. DOKUMENTUAK ETA DOKUMENTU-ONDAREA ESKURATZEA

42. artikulua.- Euskadiko Artxiboen Sistema eta Euskadiko Dokumentu Ondarea osatzen duten artxibo-sistemetan zaindutako titulartasun publikoko dokumentuak eskuratzeko eskubidea

43. artikulua.- Publizitate aktiboa eta gardentasuna Euskadiko Artxiboen Sistema eta Euskadiko Dokumentu Ondarea osatzen duten artxibo-sistemetan zaindutako titulartasun publikoko dokumentuetarako sarbidean

44. artikulua.- Euskadiko Artxiboen Sistema osatzen duten artxibo-sistemetan zaindutako titulartasun publikoko dokumentuak eskuratzeko prozedura

45. artikulua.- Sarbidea formalizatzea

46. artikulua.- Eskatzaileen eskubideak

47. artikulua.- Eskatzaileen betebeharrak

48. artikulua.- Artxibo publikoetan gordetako dokumentu-ondarea osatzen duten titulartasun pribatuko dokumentuak Eskuratzea

49. artikulua.- Artxibo pribatuetan gordetako dokumentu-ondarea osatzen duten titulartasun pribatuko dokumentuak eskuratzea

VI. TITULUA. ZEHAPEN ARAUBIDEA

50. artikulua.- Ikuskapena eta ikerketa-prozedura hastea

51. artikulua.- Arau-haustearen kontzeptua

52. artikulua.- Arau-hauste arinak

53. artikulua.- Arau-hauste larriak

54. artikulua.- Arau-hauste oso larriak

55. artikulua.- Arau-hausteen erantzuleak

56. artikulua.- Arau-hausteen preskripzioa

57. artikulua.- Zehapen-prozedura

58. artikulua.- Zehapenen zenbatekoa

59. artikulua.- Kalte-galerak konpontzeko eskakizuna

60. artikulua.- Administrazio eskudunak

61. artikulua.- Zehapenen preskripzioa

XEDAPEN GEHIGARRIAK

LEHEN XEDAPEN GEHIGARRIA

BIGARREN XEDAPEN GEHIGARRIA

XEDAPEN IRAGANKORRA

XEDAPEN INDARGABETZAILEA

AZKEN XEDAPENAK

AZKEN XEDAPENETATIK LEHENENGOA

AZKEN XEDAPENETATIK BIGARRENA

AZKEN XEDAPENETATIK HIRUGARRENA

III.- GOGOETA OROKORRAK

Euskadiko Dokumentu Kudeaketa Integralari eta Dokumentu Ondareari buruzko Lege Aurreproiektuari buruzko kontsulta egin zaigu. Horren helburua da Euskadiko Dokumentu Ondarearen eta Dokumentu Kudeaketaren eta horri lotutako Artxibo Antolaketaren erronkei erantzutea.

EAEk ez dio *ex novo* heltzen gai horren erregulazioari. 1990ean, Euskal Kultura Ondareari buruzko uztailaren 3ko 7/1990 Legea eman zuen euskal legegileak. Lege horretan, politika baten oinarriak ezarri ziren Euskal Herriaren kultura-ondarea babesteko, babesteko, zabaltzeko eta sustatzeko, bai eta artxibo, liburutegi eta museoen azpiegitura bat garatzeko ere; era berean, agiri-ondareari eta artxibo-zerbitzuei buruzko araudi bat ere ezarri zen, 7/1990 Legea indargabetu ondoren indarrean dirauen bakarra. Izan ere, museo eta liburutegiei buruzko erregimenak indargabetu ziren, 2006ko eta 2007ko lege espezifikoaren bidez, hurrenez hurren, eta, aurrean, Ondareari buruzko Lege berria sartu da indarrean.

Egia bada denboraren joanak erregulazio berriak egiteko beharra ezarri duela arlo horietan, bai eta dokumentu-ondareari eta artxibo-sistemari dagokienez ere. Ia 30 urte hauetan, bilakaera sakona izan dugu, batez ere iraultza digitalak markatuta, eragin erabakigarria izan baitu dokumentuak sortzeko, transmititzeko, sailkatzeko eta biltegitatzeko modu berri eta arinagoen agerpenean.

Gainera, administrazio publiko aktiboago eta konplexuago bati lotutako dokumentu-ekoizpena biderkatzeak eta herritarrek kudeaketa publikoan gardentasun handiagoa izateko eta informazioa eta dokumentazioa eskuratzeko gero eta eskakizun handiagoak izateak eskakizun berriak ezartzen dituzte, eta arreta erregulatzaileria ematen zaie hasierako araudian jasota ez dauden gaiei.

Horregatik guztiagatik, positiboki baloratzen dugu ekimen hau, errealitate berrietara egokitzeko eta bilakaera teknologikoak eta digitalizazioak argi eta garbi gaitutako araudia eguneratzeko aurkezten zaiguna. Horretarako, berariazko arau bat egituratzen dugu, berezko izaera duena

eta jatorria izan zuen Euskal Kultura Ondareari buruzko legeriatik bereizita dagoena, hobeto hornitutakoa, gaur egun gaiak dituen dimentsioari eta erronkei erantzuteko.

Era berean, atsegin handiz hartzen dugu legearen ikuspegia, gaur egungo pentsamendu-korronteekin bat datorrena, dokumentu-ondarearen eta artxibo-zerbitzuen kontzeptzio tradizioaletik harago hedatzen dena, balio kultural eta historikoa duen dokumentazioa nahiz administrazio-kudeaketari lotutako dokumentazioa kontuan hartzeko, betiere dokumentu-kudeaketa integralaren ikuspegi orokor batetik, zeinak, halaber, herritarrek dokumentaziorako sarbideari dagokionez duten nahia jasotzen baitu.

Kontsultatzen zaigun arauari buruzko iritzi positibo hori adierazteaz gain, hobetzeko alderdi jakin batzuei buruzko zenbait gogoeta planteatu nahi genituzke, sakondu edo aldatu beharrekotzat jotzen baititugu:

- Lehenik eta behin, legegilearen arreta piztu nahi dugu kide anitzeko organo berriak sortzeari buruz, besteak beste, artxiboei eta dokumentu-ondareari buruz, eta legearen aplikazio-eremuan sartzen diren erakundeek sortutako tipologiaren eta dokumentu-serieen balorazioari buruz, aurreproiektuan jasotzen baitira eta Euskal Kultura Ondareari buruzko maiatzaren 9ko 6/2019 Lege berriak sortutako organoekin gainjartzeak eragin baitituzkete. Euskal Kultura Ondarearen EAE eta Euskal Kultura Ondarearen Erakundearteko Organoak eragina izan dezakete artxibo historikoetan.
- Aurreproiektuan aurreikusitako administrazio-dokumentazioarekin lotutako garbiketa-prozedurari dagokionez, badakigu dokumentu elektronikoak eta paperean gordetzeak kostu handiak eragiten dituela, biltegitratzeko eta egokitzeko espazio fisikoei buruzko eskakizunekin, eta, beraz, kontserbatu beharreko dokumentu-ondarea irizpideak zehatz-mehatz betetzen dituen mugatzeko interesarekin. Testuinguru horretan, dokumentuak baloratzeko eta hautatzeko prozedurak funtsezko garrantzia du, eta dokumentuak administrazio-balioa mantentzen duten eta dokumentu-ondare gisa kontserbatu behar diren edo galdu duten eta ezabatzeko modukoak diren zehazten du. Gure ustez, funtsezkoa da gai hau arautzeak berme guztiak izatea Euskadiko dokumentu-ondarearen benetan babesteko; horregatik, komeni da ondare hori sakonago aztertzea edota arreta berezia jartzea ondare horren erregelamendu-garapenean.
- Adierazitakoarekin bat etorritik, uste dugu komenigarria izan daitekeela neurri gehigarriak hartzea dokumentu-ondareko dokumentuak babesteko, hala nola nahitaezko gordailua edo desjabetzea. Testuak lehentasunez erosteko eta atzera eskuratzeko eskubidea aurreikusten du, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorra hirugarren pertsonen esku dauden dokumentu-ondarearen osatzen duten dokumentuak lehentasunez eskuratzeko eskubidea izan dezan. Zentzuzkoa iruditzen zaigu dokumentu horiek nahitaez eskuratzeko edota Euskadiko Artxiboen Sistemako artxibo batean nahitaez gordailatzeko eskubidea aurreikustea, baldin eta dokumentu horien inguruko baldintzak kontserbazioa, segurtasuna edo sarbidea bermatzeko nahikoak ez badira eta titularrei hori zuzentzeko eskatu bazaie behar bezalako emaitzarik gabe.
- Azkenik, uste dugu baliagarria dela testu osoan zehar gertatzen den gai formal bat aipatzea. Aurreproiektuak "3. artikulua" bat du, "Definizioak" izenburukoa, eta, bertan, proposatutako lege-erregulazioan bereziki garrantzitsuak diren kontzeptu jakin batzuk nabarmentzen eta definitzen dira. Beraz, komeni da, termino horiek artikuluetan zehar agertzen direnean, 3. artikuluan identifikatzen diren bezala jasotzea, dagokion letra larritz. Adibide gisa, honako hauek aipa ditzakegu: "Dokumentua" terminoa, 3. artikuluan izan ezik, beti letra xehez agertzen dena, bai eta "*administrazio-informazioko sistemak, Arriskuak Kudeatzeko Plana...*"

eta, era berean, 3. artikuluan definitutako termino gehienak ere¹.

IV.- GOGOETA BEREZIAK

1. artikulua.- Xedea

Lege-aurreproiektuak dokumentu-kudeaketaren eta dokumentu-ondarearen xede gisa eratzten dituen alderdien artean, uste dugu ahaztu egin duela Euskadiko dokumentu-ondarea osatzen duten dokumentuak babesteko betebeharra sartzea, etorkizuneko belaunaldiei transmititu ahal izateko. Hori dela eta, b) atalean Euskadiko Dokumentu Ondarea zaintzea gehitzea proposatzen dugu

1. art.): Lehen honen xedea honakoa da:

b) Euskadiko Dokumentu Ondarea eratzea, babestea eta **zaintzea**

Bestalde, gai formal bat ere planteatu nahi dugu. A) atalean agertzen den “arautu” aditza: “a) dokumentuen kudeaketa integrala arautzea...” eta d) atalean: “d) *artxibo pribatuen titularren eskubide eta betebeharren erregulazioa*” xedapenean agertutako itemen zerrenda osoa hartu beharko luke kontuan, eta, ondorioz, horren hasierara eraman. Horrenbestez, a) eta d) idatz-zatien hasieran “aratu” eta “erregulazioa” kentzea proposatzen dugu, eta 1. artikularen hasieran “aratu” aditza sartzea, honela:

1. art.): Lehen honen xedea honakoa **arautzea** da:

- a) titulartasun publikoko dokumentuen kudeaketa integrala, haien tratamendua eta antolaketa artxiboetan
- b) Euskadiko Dokumentu Ondarea eratzea, babestea eta **zaintzea**
- c) Euskadiko Artxiboen Sistemaren egitura, antolaketa eta kudeaketa
- d) artxibo pribatuen titularren eskubideak eta betebeharrak
- e) herritarrek titulartasun publikoko dokumentuetarako eta dokumentu-ondarerako irispidea izatea, eta
- f) zehapen-araubidea

2. artikulua.- Aplikazio-eremua

Aplikazio-eremuari dagokionez, notariotzak (notarioak fede-emaile publikoak dira) eta Autonomia Erkidegoko Erregistro Publikoak zergatik ez diren sartu planteatu dugu, 2012ko lege-aurreproiektuan berariaz jasota egon arren (aurreproiektuak ez zuen aurrera egin, baina Kontseilu honek irizpena emateko aukera izan zuen)². Era berean, aplikazio-eremuan sar daitekeen dokumentazioaren kasuistika zabala kontuan hartuta, gure ustetan, erabilgarria izango litzateke araudi espezifikoaren erregulazioaren mende egon arren handik kanpo geratzen diren dokumentuak zerrendatzea.

1. Te observan algunas erratas a lo largo del texto:Exposición de Motivos, página 5: “El Título Segundo se dedica al Patrimonio Documenta de Euskadi. Corregir “Documenta” por Documental”. Artículo 8.3: En la segunda línea, “Ley deberán” aparece junto “Leydeberán”.Artículo 20.1: Transmisiones “intervivos”, sustituir por Transmisiones “inter vivos”.

2. Dictamen 8/2012 de 25 de mayo de 2012 sobre el Anteproyecto de Ley de Archivos de Euskadi.

4.- artikulua.- Titulartasun publikoko agiriak

Ezarpenaren 7. puntuan, legez kontrako arrazoiengatik artxibo publikoetan dauden titulartasun pribatuko dokumentuak itzultzeko neurriak hartzea aurreikusten da, salbu eta arrazoi legitimoagatik artxibo publikoan sartzea justifikatu ezin den kasuetan eta lege berria onartu baino 50 urte edo gehiago lehenago gertatu denean.

Uste dugu 50 urteko epea hasteko unea zehaztasun handiagoz finkatu behar dela, are gehiago arauan administrazio publikoaren aldeko eskuratzeko-preskripzio bat ezartzen ari denean. Proposatzen dugu zenbaketaren hasiera-data esplizituki adieraztea, adibidez, "Lege hau indarrean sartzen den datatik".

6. artikulua.- Titulartasun publikoko dokumentuen kudeaketa

2. puntuak, hitzez hitz, honela dio: "Administrazio-informazioko sistemek ziurtatuko dute dokumentuak sortzen, jasotzen (hala badagokio) eta kudeatzen diren testuingurua agerian geratzen dela ...".

Gure ustez, parentesi arteko adierazpenak ez du zentzurik metagarriak ez diren hiru ekintzako zerrenda batean, eta, beraz, parentesi artean dagoena kentzea edo ordeztzea iradokitzen dugu, eta "edota" jartzea.

10. artikulua.- Zerbitzu publikoen emaileek sortutako titulartasun publikoko dokumentuak.

3. puntuak ezartzen du nola jokatu zerbitzu-emaileek sortutako titulartasun publikoko dokumentazioarekin, merkataritza-jarduera bertan behera utziz gero. Gure ustez, merkataritza-jarduera etetea ez ezik, zerbitzuak emateko jarduera bertan behera uztea ere aurreikusi behar da, jarduera uzteko arrazoiak edozein dela ere, bai merkataritza-jarduera uzteagatik, bai beste edozein arrazoiengatik. Gainera, behin zerrenda amaituta, ulertzen dugu dokumentazioa "zerbitzuak ematen zituen" erakunde publikoari eman beharko zaiola, "Lotuta dagoenari" eman beharrean, nahasmena eragin baitezake.

Horregatik, uste dugu 3. puntuak aldaketak behar dituela, eta honako idazketa hau proposatzen dugu:

1.0.3 art.) **Zerbitzu-emaileraren batek zerbitzuak emateari uzten badio, titulartasun publikoko dokumentu guztiak emango zaizkio zerbitzuak ematen zituen erakunde publikoari**, agirien inbentarioa barne hartuko duen ikus-onetsitako aktaren bidez.

17. artikulua.- Euskadiko Dokumentu Ondarea

17. artikulua, lehen atalean, honela definitzen du Euskadiko Dokumentu Ondarea: *edozein pertsona fisikok edo juridikok, publiko zein pribatuk, bere eginkizunak edo jarduerak Euskal Autonomia Erkidegoaren lurraldean gauzatzean ekoitzi, bildu eta kontserbatutako intereseko dokumentuen multzoa*. "Dokumentu interesgarria" kontzeptuaren definizioa funtsezkoa da dokumentu bat, titulartasun publikokoa edo pribatukoa izan, dokumentu-ondare gisa katalogatu ahal izateko, eta, hala ere, aurreproiektuak ez du inolako definiziorik ematen ondorio horietarako "dokumentu interesgarria" zer den jakiteko. Ezarri nahi den erregulazioaren funtsezko kontzeptua da, eta, gure ustez, testuan definitu behar da; beraz, eranstea eskatzen

dugu.

Bigarren atalean, 50 urteko denbora-irizpidea ezartzen da, dokumentua sortzen denetik zenbatzen hasita, eta 3. atalarekin batera interpretatu behar da. Bertan, dokumentuak baloratzeko eta dokumentu-ondareztat ez hartzeko prozedura aurreikusten da, eta horrek aukera ematen du dokumentu-ondarea osatzen duten dokumentuen hedadura arintzeko. Hala ere, aurreproiektuak prozedura hori hautazkotzat jotzen du, honako hau ezartzen baitu: “Titulartasun publikoko zein pribatuko dokumentazioa, 50 urteko epea bete ondoren, dokumentu-ondaretik kanpo uztea dakarren balorazio-prozesu baten pean jar daiteke”. Gure ustez, dokumentua sortu zenetik 50 urte bete direnean, balorazio-prozesua nahitaez bete behar da. Bestela, dokumentu-ondareztat hartu behar denaren perimetroa zabalegi definituko litzateke, izaera konfiskatzailea izan lezakeelako. Beraz, 2. eta 3. atalei dagokionez, bi proposamen ditugu. Bata, bi atalak bakar batean bateratu beharko lirakeela kontuan hartzea, horrela, aldi baterako betekizunaren eta balorazio-prozeduraren irizpide homogeenago bat ezartzeko, horrekin batera doan dokumentu-ondarea baztertzea edo ez baztertzea ekarriko duena. Bi, balorazio-prozesuak nahitaezkoa izan behar du, eta 3. ataleko bigarren lerroan “ahal du” jarri beharrean “behar du” jarri behar da.

4. atalari dagokionez, 17. artikulua aurreikusten du Euskadiko Dokumentu Ondarea osatzen duen titulartasun pribatuko dokumentazioa titulartasun publikoko artxibo batean gordailatu ahal izango dela, eta kasu bakoitzean indarrean dauden baldintzen mende geratuko dela.

Gure ustez, aurreikuspen nahasia da, ez baita argitzen integrazio-ekimenak pribatua edo publikoa izan behar duen, edo biak batera; era berean, “kasu bakoitzean indarrean dauden baldintzen mende geratzen da” zehaztapena ere aski nahasia da. Horregatik, egokia iruditzen zaigu 17.4 artikuluan jasotako aurreikuspen horren zentzua argitzeko eskatzea.

20. artikulua.- Lehentasunez erosteko eta atzera eskuratzeko eskubidea

Gure ustez, gomendagarria litzateke artikulua honen 1. atalaren formulazioa berrikustea; izan ere, gaur egungo idazketan, hiru kategoria juridiko desberdin ezartzen direla dirudi, baina, berez, kostu bidezko *inter vivos* eskualdaketak baino ez lirake aurreikusiko, bai borondatez egindakoak, bai ondarea betearazteko prozedura baten ondoriozkoak.

3. atalean, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrek lehentasunez erosteko eta atzera eskuratzeko eskubidea baliatzeko prozeduran errespetatu beharreko preskripzioak finkatzen dira. E) idatz-zatian, hiru hilabeteko epea aurreikusten da Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrek aurreko paragrafoan aurreikusitako baldintzetan jardun ahal izan dezan, eta hiru hilabeteko epea zenbatzeko unea ezartzen da. Artikulu beraren aurreko atalean ezarritako baldintzekin bat etorritz, uste dugu aurreikusitako epea zenbatzerakoan kontuan hartu behar dela zein unetan egin den, jakinarazpenean adierazitakoez bestelako baldintzetan egindako eskualdaketaren bidea edozein dela ere.

20.3.e art.): atzera eskuratzeko eskubidea erabili ahal izango da hiru hilabeteko epean, aurrez adierazitako baldintzetan. Atzera-eskuratzeko eskubidea baliatzeko epearen zenbaketa hasiko da transmisioa gauzatu dela **edo jakinarazpenean adierazitakoez bestelako baldintzetan egin dela jakiten den unetik.**

40. artikulua.- Euskadiko Dokumentu Ondarea osatzen duten artxibo pribatuen

titularren eskubideak eta betebeharrak

D) letran ezartzen denez, Euskadiko Dokumentu Ondareko artxibo pribatuen kostu bidezko inter vivos eskualdaketa oro jakinarazi beharko zaio Eusko Jaurlaritzan arlo horretan eskumena duen sailari, baldin eta borondatez edo ondarea gauzatuz egiten bada, eta doako eskualdaketak kanpoan geratzen dira. Ez ditugu ulertzen legegileak komunikatzeko betebeharra kostu bidezko besterentzeetara mugatzeko dituen arrazoiak. D) idatz-zatiko aurreikuspenak azken zatian jarraitzen badu ere, Dokumentu Ondareko artxibo pribatuen kokalekuen lekualdaketa oro jakinarazteko betebeharra ezartzen du, baina hori ez da berme nahikoa. Garrantzitsua da fitxategiaren kokapena ezagutzea, baina baita fitxategiaren titulartasuna ezagutzea ere. Horrenbestez, doako eskualdaketak ez lirateke jakinarazpen-betebeharretik kanpo geratu behar, eta arauan sartzeko eskatzen dugu, Euskadiko Dokumentu Ondareko artxibo pribatuen lekualdaketa oro, kostu bidez edo doan, Eusko Jaurlaritzako sail eskudunari jakinarazteko.

42. artikulua.- Euskadiko Artxiboan Sistema eta Euskadiko Dokumentu Ondarea osatzen duten artxibo-sistemetan zaindutako titulartasun publikoko dokumentuak eskuratzeko eskubidea

Xedapen honetan jasotako titulartasun publikoko dokumentuetarako irispidea izateko eskubidea pertsona guztiei aitortzen zaie, bai bakarka eta beren izenean, bai pertsona juridikoen izenean eta ordezkartzan, baina ez pertsona fisiko baten ordezkari gisa. Bazterketa horren arrazoia ez dugu ulertzen, eta galderak sortzen dizkigu. Gauza bera gertatzen da 49.1 artikuluan

Bestalde, 3. puntuan ezartzen da sarbide-eskubidea ukatu edo murriztu ahal izango dela, indarrean dagoen araudia aplikatuz.

Ez gaude xedapen horren edukiarekin ados, uste baitugu Euskadiko Artxiboan Sistemako edo Euskadiko Dokumentu Ondareko artxiboetan gordetako titulartasun publikoko dokumentuak eskuratzeko eskubidea ukatzeko edo mugatzeko kasuak berriaz jaso behar direla arauaren testuan, edo, behintzat, dagokion indarreko araudian, argi eta garbi zehaztuta. Ulertzen dugu gaiaren konplexutasuna, baina horrek ez du oztopo izan behar Euskadiko Dokumentu Kudeaketa Integralari eta Dokumentu Ondareari buruzko Lege berriaren babespean dokumentuak eskuratzeko eskubidea erabili nahi duen herritarrak ezin izan dezan lege-testuan bertan eskubide hori ukatzeko edo mugatzeko kasuak ezagutu eta egiaztatu. Arauak argia eta zehatza izan behar du puntu horretan, are gehiago herritarren eskubideak murrizten dituen araua denean.

50. artikulua.- Ikuskapena eta ikerketa-prozedura hastea

Legegilearen arreta deitzen dugu lehenengo esaldian agertzen den “delitu izaerako zantzuak” esamoldeari buruz (“Izaera” kendu beharko litzatekeelako), bai eta Zigor Kodea erreformatzeko martxoaren 30eko 1/2015 Lege Organikoa indarrean jartzeak eragindako falten indargabetzeari buruz ere.

“Izaera” eta falta penalen aipamena kendu ondoren, 50.4 artikulua honako idazkera hau izango du:

50.4 artikulua: delitu-zantzuak daudela egiaztatuz gero, zehapena ezartzeko eskumena duen organoak Fiskaltzari jakinaraziko dio, eta zehatutako administrazio-prozedura etengo du zigor-arloko jurisdikzioak erabaki arte. Zigor penalak, halakorik gertatuz gero, kanpoan utziko du administrazio-zehapena

ezartzea, hargatik eragotzi gabe arau-haustea egin aurreko egoerara itzultzeko neurriak hartzea, bai eta eragindako kalte-galerak konpontzeko eta kalte-ordainak emateko eskakizuna ere.

56. artikulua.- Arau-hausteen preskripzioa

Aurreproiektuak 2. puntuan ezartzen du noiz hasiko den zenbatzen arau-hausteen preskripzio-epea. Arau-haustea egin eta hurrengo egunean finkatuko da testua. Horren ordean, "Arau-haustea ezagutu eta hurrengo egunean" jartzea proposatzen dugu, gure ustez egokiena dena.

56.2 artikulua: arau-hausteen preskripzio-epea arau-haustearen berri izan eta hurrengo egunean hasiko da kontatzen. Modu jarraituan egindako arau-hausteen kasuan, epe hori arau-haustea eragin duen azken egitatea egin zen egunetik edo legez kontrako egoera ezabatu zen egunetik hasiko da kontatzen.

57. artikulua.- Zehapen-prozedura

57. artikulua administrazio-zehapenak ezartzeko izapidetu beharreko prozedura ezartzen du, eta interesdunaren entzunaldia aurreikusten du horiek zehazten dituzten egitateak finkatzeko. Gure ustez, gertakariak finkatzeko ikerketa denez, zuzena da kasu honetan ikertutako pertsonari entzutea. Era berean, egokitzen jotzen dugu entzunaldia zabaltzea ikertutako pertsona mende dagoen pertsona juridikoari dagokionez,

57. art.: administrazio-zehapenek prozedura bat izapidetu beharko dute, **ikertutako pertsonari eta haren mendeko pertsona juridikoari entzunda**, zehapenok zehazten dituzten egitateak finkatzeko, eta proportzionalak izango dira egitate horien larritasunarekiko eta eragindako edo eragin zezakeen kaltearekiko.

V.- ONDORIOAK

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak egokitzen jotzen du Dokumentuen Kudeaketa Integralari eta Dokumentu Ondareari buruzko Legearen aurreproiektua izapidetzea, irizpen honetan egiten diren oharrak kontuan hartuz.

Bilbo, 2019ko azaroaren 6a

O.E. Presidentea

Emilia M. Málaga Pérez

Idazkari Nagusia

Lorea Soldevilla Palazuelos